

Maria Manoilă

From: Axenia Chirilov [axenia.chirilov@promolex.md]
Sent: 19 iulie 2018 15:22
To: info
Subject: OPINIA Promo-LEX asupra proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 217 din 26.06.2018
Attachments: Opinie Promo-LEX Proiect Vot Diaspora.PDF

Către Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Asociația Promo-LEX, în temeiul Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, își manifestă interesul față de participarea la procesul de consultare publică a proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (drepturile speciale ale alegătorilor din diaspora) nr. 217 din 26.06.2018, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova și prin intermediul Opiniei de față își expune constatările, concluziile și recomandările pe subiectul dat.

Anexat găsiți Opinia Asociației Promo-LEX

Cu deosebită considerație,

Axenia Chirilov

Ofițer de Comunicare
Asociația Promo-LEX
bd. Ștefan cel Mare 127, Chișinău
tel./fax: (+373 22) 450024
gsm: 060168314
e-mail: axenia.chirilov@promolex.md
www.promolex.md

This email was scanned by Bitdefender

Dr. M. Gavanaciu

Prof 19.07.18

Domn E. Băbuș

pt anexare la proiect

20.07.18

SECRETARIATUL
REPUBLICII
D.D.P. Nr. —
10 *07* —
Ora _____

Nr. 244 din 19 iulie 2018

Expediat prin poștă electronică

**OPINIA
Asociației Promo-LEX**

**asupra proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(drepturile speciale ale alegătorilor din diasporă) nr. 217 din 26.06.2018**

Asociația Promo-LEX, în temeiul Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, își manifestă interesul față de participarea la procesul de consultare publică a proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (drepturile speciale ale alegătorilor din diasporă) nr. 217 din 26.06.2018, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova și prin intermediul Opiniei de față își expune constatările, concluziile și recomandările pe subiectul dat.

Cu referire la termenii de amendare a legislației electorale

În opinia Asociației Promo-LEX la analiza conținutului inițiativei legislative prezente trebuie de reieșit și din prevederile Codului bunelor practici în materie electorală¹, care specifică o condiție importantă a implementării principiilor patrimoniului electoral european - *stabilitatea dreptului electoral*. Acesta stabilește, inclusiv, că elementele fundamentale ale dreptului electoral, și în special sistemul electoral propriu zis, componența comisiilor electorale și delimitarea circumscripțiilor electorale, nu ar trebui să poată fi amendate înainte de un an de la alegeri, sau ar trebui să fie tratate la nivel constituțional sau la un nivel superior legii ordinare.

Recomandările Asociației privind oportunitatea implementării modificărilor propuse vor reieși și din gradul de respectare a condițiilor și principiilor enunțate.

Cu referire la proiectul de Lege

Privind noțiunea "alegător din diasporă"

Proiectul legii propune introducerea unei noțiuni speciale „alegător din diasporă” - cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot care locuiește sau este stabilit temporar/permanent peste hotarele țării. Menționăm că la moment, Codul electoral definește „alegătorul” drept cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot și utilizează în textul său noțiunea de „cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot aflat în străinătate” pentru identificarea alegătorului aflat în străinătate.

¹ Codul bunelor practici în materie electorală. Linii directoare și Raport explicativ. Comisia Europeană pentru Democrație și Drept. (p.10, 26). [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev-rom](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev-rom)

Exercitarea dreptului de vot este legată de cetățenia Republicii Moldova, și nu de locul aflării persoanelor. Statul garantează exprimarea voinței libere a cetățenilor prin asigurarea exercitării dreptului la vot, procedura de vot peste hotare fiind specifică datorită elementului de extrateritorialitate.

Este necesar de a fi menționat că noțiunea de „alegător aflat în străinătate” este mai largă decât noțiunea „alegător din diasporă”, deoarece persoanele aflate în străinătate includ și persoanele aflate în vizită de afaceri sau cu scop turistic, fără a fi stabiliți peste hotare. Cu atât mai mult, noțiunea de „diasporă” **nu este reglementată de către legislația electorală** din Republica Moldova, iar art. 63 alin. (2) din Legea Nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, stabilește că “modificările aduse actului normativ trebuie să se integreze armonios în actul respectiv, asigurându-se **unitatea de stil și de terminologie**, precum și succesiunea firească a elementelor structurale”. În acest sens, considerăm că, în vederea realizării dreptului de vot de către cetățenii Republicii Moldova aflați peste hotare, noțiunea de “alegător aflat în străinătate/peste hotare” este una mai amplă, respectiv mai relevantă, decât cea de „diasporă” care este proprie, în special, domeniului sociologic.

În contextul utilizării noțiunii de „alegător din diasporă” în cadrul articolului propus, înșiși autorii proiectului de lege utilizează și fac referință la noțiunea de “cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot, aflat în străinătate” în 8 alineate din 10 și doar în două aliniate utilizează noțiunea de „alegător din diasporă”.

Astfel, propunem înlocuirea noțiunii de „alegător din diasporă” cu noțiunea „alegător aflat în străinătate” și respectiv excluderea din textul proiectului a noțiunii de alegător din diasporă.

Privind alin. (1), art. 13¹²

Art. 13¹ al proiectului prin alin. (1) prevede “În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, orice cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot, aflat în străinătate, poate vota la orice secție de votare constituită în afara țării, indiferent de statutul aflării sale pe teritoriul respectiv.”

Menționăm că pentru alegerile parlamentare, o asemenea normă este prevăzută la art. 93 alin. (6) al Codului electoral care prevede că “În circumscripțiile uninominale constituite peste hotarele țării, cetățenii Republicii Moldova care, în ziua alegerilor, se află peste hotarele țării și care, din diferite motive, nu se înregistrează în prealabil își pot exercita dreptul de vot la orice secție de votare constituită în afara țării, în condițiile stabilite în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.”

Deși pentru alegerile prezidențiale și referendumul republican nu există o normă asemănătoare expresă, totuși Codul electoral prevede regula generală la art. 2 alin. (3) că cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline în condițiile Codului electoral. Misiunile diplomatice și oficiile consulare sunt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale.

În vederea uniformizării cadrului legal, propunem ca dreptul de vot a persoanelor aflate peste hotare să fie menționat expres în cadrul art. 2 Cod electoral. Astfel, propunem ca alin.(3) art. 2 Cod Electoral să fie expus în următoarea redacție:

“(3) Cetățenii Republicii Moldova care se află în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline în condițiile prezentului cod, inclusiv de a-și exercita dreptul la vot la orice secție de votare constituită

---

¹² În cadrul Opiniei este analizat articolul 13¹ propus prin proiectul de modificare și completare a unor acte legislative pentru completarea Codului electoral.

peste hotare. Misiunile diplomatice și oficiile consulare sunt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale.”

Existența unei norme generale la art. 2 al Codului electoral care ar stipula expres exercitarea dreptului de vot a persoanelor aflate în străinătate la orice secție de votare constituită peste hotarele țării, ar exclude necesitatea păstrării normei stipulate la art. 93 alin. (6) și reglementarea suplimentară pentru scrutinul prezidențial și referendumul republican.

Suplimentar, specificăm că și pct. 5 din Regulamentul cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării, aprobat prin Hotărârea CEC nr.1732 din 03 iulie 2018 pct. 5 prevede că “orice cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot, aflat în străinătate, poate vota la o singură secție de votare constituită în afara țării, indiferent de statutul aflării sale pe teritoriul statului respectiv.” De asemenea, pct. 6 din Regulamentul privind înregistrarea prealabilă aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1568 din 24 aprilie 2018 prevede (...) cetățenii care în ziua alegerilor se vor afla peste hotarele țării și care, din diferite motive, nu se înregistrează în prealabil, își pot exercita dreptul de vot prezentându-se la orice secție de votare constituită în afara țării. Acești alegători vor fi înscrși în liste electorale suplimentare. Ambele regulamente menționate supra se referă la alegerile parlamentare, prezidențiale și la referendumul republican.

Privind alin. (2) art. 13¹

Alineatul (2) extinde lista actelor de identitate în baza cărora se permite participarea la alegeri în afara Republicii Moldova cu buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova și buletinul de identitate provizoriu, dar și exclude livretul de marinar din această listă.

Menționăm că la moment Codul electoral prevede la art. 58 alin. (3) că votarea se efectuează în baza următoarelor **acte de identitate**:

- a) buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova, cu fișa de însoțire care confirmă domiciliul sau reședința alegătorului pe teritoriul secției de votare;
- b) buletinul de identitate provizoriu cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova, domiciliul titularului;
- c) pașaportul pentru intrare – ieșire din țară, livretul de marinar, **în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumului republican, în secțiile de votare constituite peste hotarele Republicii Moldova;**
- d) legitimația de serviciu pentru militarii în termen, livretul eliberat de Centrul Serviciului Civil pentru persoanele care satisfac serviciul civil (de alternativă).

Este important că art. 1 alin. (1) al Legii nr. 273 din 09.11.1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte prevede că actele de identitate din sistemul național de pașapoarte sunt: toate tipurile de pașapoarte, de buletine de identitate, permisele de ședere, documentele de călătorie ale apatrizilor ale refugiaților și ale beneficiarilor de protecție umanitară, iar articolul 5 din Legea nr. 1024 din 02.06.2000 a cetățeniei Republicii Moldova prevede că dovada cetățeniei Republicii Moldova se face cu buletinul de identitate, cu pașaportul, cu certificatul de naștere în cazul copilului sau cu un certificat eliberat de autoritățile competente ale Republicii Moldova.

Deoarece dreptul de vot este legat de cetățenie, considerăm că este judicios ca alegătorii să poată vota cu actele de identitate care prezintă dovada cetățeniei, respectiv cu buletinul de identitate, pașaportul sau cu un certificat eliberat de autoritățile competente ale Republicii Moldova, indiferent de locul unde votează alegătorii.

În baza celor enunțate mai sus, concluzionăm că livretul de marinar, legitimația de serviciu pentru militarii în termen, livretul eliberat de Centrul Serviciului Civil pentru persoanele care satisfac serviciul civil nu sunt nici acte de identitate și nici nu fac dovada cetățeniei Republicii Moldova.

În acest sens, susținem introducerea modificărilor în Codul electoral prin care se permite participarea la alegeri în afara Republicii Moldova cu orice act de identitate care confirmă statutul de cetățean al Republicii Moldova, adică atât în baza pașaportului, cât și în baza buletinului de identitate.

De asemenea, prin alineatul (2) se propune votarea, inclusiv, cu actele de identitate expirate. În acest sens, considerăm că la moment, alegătorii nu pot prezenta acest tip de acte în vederea exercitării dreptului la vot, or în conformitate cu Legea nr. 273 din 09.11.1994, art. 5 alin. (1) lit. d) se consideră nevalabile actele de identitate ale căror termen de valabilitate a expirat, iar întrebuintarea actelor de identitate nevalabile se consideră încălcarea acestei legi, conform art. 9 alin. (1) lit. i).

În ipoteza excluderii art. 5 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 273 din 09.11.1994, utilizarea unui act de identitate expirat care ar permite identificarea persoanei nu va fi considerată încălcarea acestei legi.

Este de menționat că în cadrul procesului de vot, identificarea cetățeanului cu drept de vot se face prin verificarea în cadrul Registrului de Stat al Alegătorilor care reprezintă un sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor din Republica Moldova, realizat în baza Registrului de stat al populației, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației despre cetățenii Republicii Moldova, inclusiv despre cei din străinătate, care au atins vârsta de 18 ani și nu au interdicții legale de a alege.

Conform pct.5 din Regulamentul cu privire la registrul de stat al alegătorilor, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2974 din 19 noiembrie 2014 "Registrul constituie unica sursă oficială despre datele cu caracter personal ale cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot."

Astfel, în condițiile existenței acestui registru și actualizării zilnice automatizate a acestuia, luând în considerație posibilitatea identificării fiecărui alegător cu drept de vot în baza oricărui act de identitate emis de autoritățile Republicii Moldova, procesul de votare nu ar putea fi denaturat prin prezentarea actului de identitate cu termen de valabilitate expirat.

Privind alin. (3) art. 13¹

Alin. (3) prevede desfășurarea alegerilor din afara Republicii Moldova în timp de două zile consecutiv indicate în actul de stabilire a alegerilor.

Considerăm că desfășurarea alegerilor în timp de două zile consecutiv este o propunere judicioasă în contextul în care numărul de alegători de peste hotare la ultimele scrutine electorale este în creștere, în contextul majorării potențialului de vot al diasporei și proceselor continue de emigrare.

Totodată, în urma pronunțării Hotărârii nr. 34 din 13.12.2016 privind confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova, Curtea Constituțională a adoptat o adresă Parlamentului (2), în vederea modificării mecanismului de votare în străinătate, precum și a introducerii unor criterii suplimentare în vederea calculării numărului și a distribuirii geografice a secțiilor de votare peste hotare.

Astfel, considerăm că o atare prevedere, alături de majorarea buletinelor de vot este în măsură să modifice mecanismul de votare în străinătate și să asigure exercitarea dreptului de vot unui număr mai mare de cetățeni aflați peste hotare.

Alin. (3) prevede o derogare de la regula stabilită la art. 8 al Codului electoral care prevede că alegerile au loc într-o singură zi, de duminică sau în oricare altă zi indicată în actul de stabilire a alegerilor. Totodată, în vederea asigurării uniformității cadrului legal, Asociația Promo-LEX consideră necesară

modificarea și a art. 1 al Codului electoral și anume a noțiunii de alegeri generale care prevede organizarea alegerilor într-o singură zi. De asemenea, este necesară înlocuirea în tot textul Codului electoral a sintagmei „ziua alegerilor” cu forma sa la plural „zilele alegerilor”.

Altfel spus, Promo-LEX consideră că organizarea alegerilor în două zile trebuie să fie o regulă generală, aplicată uniform pentru toți alegătorii și nu doar pentru cei de peste hotare. Suntem de părere că în acest fel s-ar putea contribui la sporirea gradului de prezență la vot atât a cetățenilor cu drept de vot aflați peste hotare, cât și a celor din țară (studenți, angajați cu serviciul în afara razei domiciliului, alegători din regiunea transnistreană etc.).

Respectiv, trebuie să atragem atenția că toți cetățenii sunt egali în dreptul său de a vota și în vederea uniformizării practicii de votare, considerăm oportun efectuarea alegerilor în două zile consecutiv, atât pentru cei aflați în străinătate cât și pentru cei aflați în țară.

Privind alin. (4) art. 13¹

Alin. (4) prevede constituirea circumscripției/circumscripțiilor electorale pentru secțiile de votare din străinătate.

Conform art. 80 alin. (1) Cod electoral, alegerile parlamentare se organizează în baza unei circumscripții naționale, care cuprinde întreg teritoriul Republicii Moldova și secțiile de votare din străinătate, precum și în baza a 51 de circumscripții uninominale, inclusiv constituite pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și peste hotare.

Respectiv pct. 12 din Regulamentul cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării, prevede că în cazul alegerilor parlamentare, peste hotare se organizează trei circumscripții uninominale în corespundere cu prevederile art. 80 din Codul electoral.

Amintim, că după scrutinul prezidențial din 2016, **Asociația Promo-LEX a recomandat** ca secțiile de votare extrateritoriale să se refere la o circumscripție electorală aparte, propunere rezultată din creșterea numărului de alegători de peste hotare la ultimele scrutine electorale, precum și a majorării potențialului de vot al diasporei, din procesele continue de emigrare. De asemenea a recomandat să fie constituit un Consiliu Electoral de Circumscripție Electorală responsabil de desfășurarea votării peste hotarele Republicii Moldova.

Astfel, considerăm că o prevedere privind constituirea circumscripției electorale, respectiv a consiliilor electorale de circumscripție distincte, pentru secțiile de votare din străinătate este necesară nu doar pentru cazul alegerilor parlamentare, ci și în contextul alegerilor prezidențiale și referendumului republican.

Privind alin. (5) art. 13¹

Alin. (5) stabilește că pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare vor fi deschise una sau mai multe secții de votare permanente.

În acest sens, amintim că alin. (2) art. 31 Codul electoral prevede expres că: „În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova se organizează una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.” Respectiv, legislația existentă oferă posibilitatea organizării mai multor secții de votare în cadrul unui oficiu consular sau misiune diplomatică.

În ceea ce privește elementul de permanentizare a secțiilor de vot, atunci aceasta reprezintă o noutate a normei propuse, însă acest element nu poate fi expus ca o normă imperativă, or înseși sediile misiunilor diplomatice și a oficiilor consulare nu pot fi permanente în mod imperativ.

Totuși, *Promo-LEX* consideră că ideea asigurării stabilității amplasării secțiilor de votare deschise peste hotare, atât a celor pe lângă misiuni/oficii, cât și a celor constituite suplimentar, este una binevenită și care trebuie să fie luată în considerație de către legislator și autoritatea electorală. Or în acest caz se formează circumstanțe rezonabile pentru previzibilitatea procedurilor, pentru fidelizarea și responsabilizarea alegătorilor, care vor putea vota în baza unor liste de bază, elaborate conform experiențelor anterioare de vot la secția respectivă.

Privind alin. (6) și (7) art. 13¹

Alin. (6) prevede că la constituirea secțiilor de votare peste hotare unde au mai fost deschise anterior secții de votare, se va ține cont, în primul rând, de numărul alegătorilor care au participat la scrutinele precedente din ultimii 4 ani, iar în cazul în care la scrutinele precedente la o secție de votare au votat peste 1500 sau 2500 alegători, în aceste localități se vor deschide 2, și respectiv 3 secții de votare suplimentare.

Art.31 alin. (3) și (4) Cod electoral prevăd constituirea secțiilor de votare suplimentare în baza mai multor criterii, inclusiv în baza numărului de alegători care au participat la scrutinul precedent.

Considerăm că nici un criteriu din cele menționate nu trebuie evidențiat în mod separat. Toate criteriile trebuie luate în considerație în mod cumulativ, astfel încât persoanelor aflate peste hotare să le fie asigurat dreptul la vot.

Contextual, reiterăm poziția *Promo-LEX* privind necesitatea delegării către CEC a responsabilităților ce țin de identificarea numărului și geografiei secțiilor de votare deschise peste hotare. Asociația propune ca direcția decizională Guvern/MAEIE – CEC să fie una diametral opusă. Or, dată fiind reprezentarea proporțională a tuturor forțelor politice în Comisie, spre deosebire de Guvern, care este constituit doar în baza partidelor de guvernare, CEC ar putea asigura un proces decizional echidistant, transparent și mai puțin politizat al determinării numărului de secții care urmează a fi deschise peste hotare, al distribuției pe țări a acestora și al determinării numărului de buletine repartizate secțiilor. La rândul lor, Guvernul și MAEIE ar urma să îndeplinească un rol de execuție în acest proces și să asigure buna implementare a deciziilor CEC, luate evident, în strictă conformitate cu criteriile prevăzute de Codul electoral. Suplimentar, atât Guvernul cât și MAEIE vor pune la dispoziția CEC informațiile solicitate relevante asigurării proceselor electorale în afara țării.

Alin. (7) prevede că, adițional, la solicitarea a cel puțin 300 de alegători vor fi constituite secții de votare suplimentare distribuite geografic și optimal în funcție de localitățile propuse de solicitanți. *Suntem de părere că numărul de 300 de solicitări sunt un argument rezonabil în vederea deschiderii unei secții de votare, în condițiile în care pe teritoriul țării secțiile se deschid începând cu 30 de alegători.*

Suplimentar, luând în considerație faptul, că în cadrul scrutinului prezidențial în 13 din cele 100 de secții de votare din străinătate s-au epuizat buletinele de vot până la închiderea regulamentară a secțiilor de votare, *lărgirea geografiei secțiilor de votare în baza unui număr-minim de solicitări/alegători pentru deschiderea secțiilor suplimentare de vot, este o soluție pentru asigurarea dreptului la vot a persoanelor aflate peste hotare și evitarea repetării situației în cadrul următoarelor alegeri.*

Privind alin. (8) art. 13¹

Alin. (8) prevede că în secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova, își vor exercita dreptul la vot nu mai mult de 5000 de alegători la fiecare secție de votare.

Menționăm că alin. (3) al art. 54 prevede: "Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 3 zile înainte de ziua alegerilor, (...) nu mai mult de 5000 de buletine de vot pentru fiecare secție de votare." *Astfel, considerăm că repetare unei norme juridice în cadrul unui articol privind drepturile speciale ale alegătorilor din afara țării, nu este necesară.*

Privind alin (9) art. 13 ¹

Alin. (9) prevede dreptul alegătorilor din diaspora de a depune contestații, inclusiv on-line, cu privire la încălcările electorale, administrarea alegerilor asigurarea și exercitarea dreptului la vot.

Aici vom atenționa că dreptul de a depune contestații on-line trebuie să se refere și la persoanele care se află în ziua alegerilor peste hotare, dar nu sunt stabiliți permanent sau provizoriu peste hotare.

Asociația Promo-LEX salută o atare normă care vine să faciliteze procedura depunerii contestațiilor. Depunerea contestațiilor online va oferi posibilitate alegătorilor care au votat peste hotare să semnalizeze operativ și eficient încălcările produse în ziua alegerilor peste hotarele țării.

De asemenea, amintim că în cadrul scrutinului prezidențial, Curtea Constituțională a constatat mai multe deficiențe în Codul electoral în partea ce ține de examinarea contestațiilor, a evidențiat că nu este clară procedura de examinare a contestațiilor formulate în ziua alegerilor, care nu au putut fi depuse în instanța de judecată în aceeași zi.

Asociația Promo-LEX este conștientă de faptul că, din punct de vedere tehnic, sunt multe semne de întrebare privind caracterul realizabil al mecanismelor de e-contestare la etapa dată.

Totuși, considerăm că art. 13 alin. (9) al proiectului ar putea fi completat cu următorul text: „Alegătorul aflat în străinătate va pune la dispoziție adresa electronică la care va fi informat despre hotărârea organului electoral competent privind examinarea contestației depuse.” În ce privește procedurile ulterioare examinării contestației, este necesar de menționat că acestea nu pot fi modificate și rămân a fi respectate în sensul stabilit de legislația în vigoare.

Privind alin. (10) art. 13 ¹

Alin. (10) stipulează dreptul alegătorilor din diaspora de a finanța activitatea partidelor politice, grupurilor de inițiativă, concurenților electorali pe parcursul unui an în mărime de cel mult 5 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv.

Luând în considerare că alegătorilor li se garantează drepturi electorale depline, indiferent de locul domiciliului acestora, considerăm că cetățenii Republicii Moldova stabiliți permanent sau temporar peste hotare, trebuie să aibă dreptul să doneze (să susțină) unui anumit partid politic, grup de inițiativă sau concurent electoral, la fel ca și cetățenii care sunt stabiliți în Republica Moldova. Această prevedere capătă și mai multă esență în cadrul sistemului electoral mixt, în care persoanele aflate în străinătate vor vota pentru candidatul electoral pe circumscripție uninominală, constituită peste hotare, care îi va reprezenta în parlament.

În ce privește cuantumul donației ce va putea fi acordată de către cetățenii Republicii Moldova stabiliți permanent sau provizoriu peste hotare, considerăm că acesta trebuie să fie egal și uniform cu cuantumul donațiilor stabilite pentru persoanele fizice stabilite cu domiciliul în țară- 3 salarii medii lunare pe economie, conform art. 26 alin (4¹) Legea privind partidele politice.

Suplimentar, în vederea asigurării uniformității cadrului legal în ce privește finanțarea de către persoanele fizice de peste hotare, pe lângă propunerea de excludere a lit. c) alin. (3) art. 41 Cod

electoral și lit. b) alin. (6) art. 26 din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, se conturează necesitatea excluderii și modificării lit. b) alin (5) art. 75 Cod electoral care prevede aplicarea sancțiunii de anulare a înregistrării în cazul utilizării de către concurentul electoral a mijloacelor financiare din străinătate prin completarea în final cu textul "cu excepția donațiilor oferite de cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot stabiliți peste hotare".

Concluzionând cele menționate supra,

Asociația Promo-LEX, de principiu, susține orice inițiativă legislativă orientată spre asigurarea cât mai plenară a libertății alegătorilor de a-și exprima voința. Suntem de părere că modificările propuse în proiectul de lege supus expertizei, prin spiritul lor, au misiunea de a asigura o implicare cât mai activă și largă a cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot aflați în ziua votării peste hotare. Suntem ferm convingși de faptul că statul Republica Moldova trebuie să persevereze continuu și insistent asupra politicilor de incluziune electorală a alegătorilor din diasporă.

Asociația Promo-LEX recomandă legislatorului să reiasă în procesul de amendare a legislației electorale și din principiul stabilității dreptului electoral, potrivit căruia modificări fundamentale în domeniu nu pot fi implementate înainte de un an de la alegeri. În opinia Promo-LEX, din totalul amendamentelor propuse, de natură fundamentală poate fi calificată propunerea privind desfășurarea alegerilor în timp de două zile consecutiv. Respectiv, implementarea acesteia ar urma să fie transferată pentru scrutinul următor. În privința celorlalte amendamente susținute de Asociație, suntem de părere că acestea posedă un caracter tehnic și pot fi aplicate deja pentru scrutinul parlamentar ce urmează.

Asociația Promo-LEX consideră că amendamentele la legislația electorală trebuie să fie urmate în mod obligatoriu de activități de informare și educare civică a cetățenilor cu drept de vot, în special a celor care în ziua votării se vor afla peste hotare. În acest fel, vor fi depășite eventualele probleme ce țin de conștientizarea și acceptarea mai eficientă modificărilor propuse și implementate.

Asociația Promo-LEX accentuează în mod repetat caracterul imperativ al adreselor Curții Constituționale, obligatorii și executorii pentru Parlament. Amintim că Curtea a considerat necesar ca Parlamentul să vină cu noi reglementări în vederea modificării mecanismului de votare în străinătate, în condițiile în care mai mulți cetățeni ai Republicii Moldova aflați în străinătate nu și-au putut exercita dreptul de vot. Suntem de părere că proiectul de lege examinat în prezenta Opinie este o oportunitate relevantă pentru legislativ de a executa Adresa în cauză.

Cu respect,

Ion MANOLE

Director executiv, Asociația Promo-LEX

19.07.2018